

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คนไทยซึ่งพำนักอาศัยถาวรอยู่ต่างประเทศขอรับบุตรบุญธรรมในประเทศไทย

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีหนังสือ ที่ พม ๐๓๐๖/๕๕๖๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ให้การสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความถ้อยคำตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๗ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้ได้ข้อยุติเป็นแนวทางบรรทัดฐานในการพิจารณาและการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและอนุสัญญาดังกล่าวต่อไป

คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณากรณีดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง สำนักงานกลางตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศของประเทศเยอรมนี ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ถึงศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมกิจการเด็กและเยาวชน ในฐานะสำนักงานกลางภายใต้อนุสัญญา ของประเทศไทย แจ้งให้ทราบถึงข้อ ๓๓ ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากมีการรับบุตรบุญธรรมที่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามอนุสัญญา (a case of circumvention) กรณีนางนิรัชญา เพชรนาคนปัจจุบันทำงานอยู่ที่ประเทศเยอรมนี ได้มาดำเนินเรื่องการรับเด็กหญิงวิศรา เพชรนาคนเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทยซึ่งนางนิรัชญา มีศักดิ์เป็นป้าของเด็ก นางนิรัชญา ได้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร เพื่อขอศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของมารดาเด็กหญิงวิศรา ในการที่นางนิรัชญา จะรับเด็กหญิงวิศรา เป็นบุตรบุญธรรม เนื่องจากบิดาของเด็กหญิงวิศรา ถึงแก่กรรม ส่วนมารดาเด็กได้ทอดทิ้งเด็กไปไม่อาจติดต่อมาให้ความยินยอมได้ ซึ่งศาลได้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของมารดาเด็ก ในการที่นางนิรัชญา จะรับเด็กหญิงวิศรา เป็นบุตรบุญธรรมแล้ว ต่อมานางนิรัชญา ได้จดทะเบียนบุตรบุญธรรมที่อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร นางนิรัชญา อาศัยอยู่ที่ประเทศเยอรมนีหลายปีก่อนที่จะดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยตั้งใจว่าเด็กหญิงวิศรา ควรจะย้ายไปอาศัยกับตนที่ประเทศเยอรมนีหลังจากการรับบุตรบุญธรรมเสร็จสิ้นลง จากข้อเท็จจริงที่ว่าถิ่นที่อยู่ (habitual residence) ของทั้งสองฝ่ายอยู่คนละประเทศก่อนการรับบุตรบุญธรรม ทั้งนี้ ควรจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๒ ของอนุสัญญา อย่างไรก็ตาม กรณีการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวของนางนิรัชญา ได้กล่าวถึง

แค่หน่วยงานในประเทศไทยเท่านั้น และหน่วยงานเหล่านั้นได้ดำเนินการตามกระบวนการรับบุตรบุญธรรมแบบภายในประเทศโดยปราศจากการคำนึงถึงอนุสัญญาฯ แม้ว่าหน่วยงานเหล่านั้นจะทราบเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ของผู้ขอรับบุตรบุญธรรมว่าอยู่ที่ประเทศเยอรมนีก็ตาม สำนักงานกลางตามอนุสัญญาฯ ของประเทศเยอรมนีมิได้มีส่วนร่วมและเป็นที่ปรากฏว่าสำนักงานกลางของประเทศไทยก็ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ของผู้ขอรับเด็กในประเทศเยอรมนีก็ได้มีการตรวจสอบโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศเยอรมนี ดังนั้น กฎระเบียบของอนุสัญญาฯ (โดยเฉพาะข้อ ๕ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ และข้อ ๑๗) ไม่ได้รับการคำนึงถึงอย่างที่ควรจะเป็น ผู้ขอได้ยื่นคำร้องต่อศาลเรื่องการรับรองการรับบุตรบุญธรรมต่อศาลครอบครัวเยอรมัน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้มีการออกหนังสือรับรองการรับบุตรบุญธรรมตามอนุสัญญาฯ ข้อ ๒๓ แต่อย่างไรก็ตาม ศาลเยอรมนีได้พิจารณากรณีนี้และได้ข้อสรุปว่า การรับบุตรบุญธรรมไม่สามารถรับรองได้ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายประเทศเยอรมนี เนื่องจากหลักการของอนุสัญญาฯ ไม่ได้ได้รับการคำนึงถึง และการรับบุตรบุญธรรมรายนี้ยังละเมิดหลักการที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมของประเทศเยอรมนี ผลที่ตามมาคือเด็กจะถูกปฏิเสธวีซ่าที่จะย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศเยอรมนี การรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวจึงไม่สามารถได้รับการรับรองตามกฎหมาย สำนักงานกลางประเทศเยอรมนีจึงขอทราบว่าการที่ประเทศไทยมีข้อเสนอแนะใดที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้กรณีดังกล่าวเกิดขึ้นอีก

ต่อมา ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้สอบถามข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร สรุปได้ว่า

๑. นางนิรัชฎา อายุ ๔๘ ปี (อายุขณะดำเนินเรื่อง) อยู่ที่อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร มีความประสงค์ขอรับเด็กหญิงวิศรา อายุ ๑๑ ปี ๔ เดือน ในขณะนั้นซึ่งเด็กเป็นบุตรของนายจรัส เพชรนาถ และนางสาววิไลวรรณ มาลีเพศ เป็นบุตรบุญธรรม เนื่องจากบิดาเด็กเป็นน้องชายของผู้ขอรับเด็กได้เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ผู้ขอรับเด็กฯ เลี้ยงดูเด็กหญิงมาแต่เล็ก ส่วนมารดาเด็กทอดทิ้งตั้งแต่เด็กอายุประมาณ ๖ เดือน ไม่สามารถติดต่อได้จึงประสงค์ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. นางนิรัชฎา แจ้งว่ามีอาชีพเปิดร้านนวดแผนไทยอยู่ที่ประเทศเยอรมนี มีรายได้เดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันสถานะหม้าย มีบุตรชาย ๑ คน อายุ ๒๓ ปี อยู่ที่ประเทศเยอรมนี

๓. ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของมารดาผู้เยาว์ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๕/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๗ และคณะอนุกรรมการฯ จังหวัดสกลนครได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ อนุมัติให้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้ โดยนางนิรัชฎาได้ไปจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมแล้วที่สำนักทะเบียนอำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร ปรากฏตามทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เลขที่ ๒/๕๘ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘

กรณีที่สอง สำนักงานกลางตามอนุสัญญาฯ ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลีย มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ ถึงอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน แจ้งเกี่ยวกับการยื่นคำขอรับเด็กซึ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยเป็นบุตรบุญธรรมต่อศาลออสเตรเลีย โดยแจ้งว่าเด็กเดินทางไปประเทศออสเตรเลียด้วย visitor visa โดยอาและอาเขยของเด็กได้หาทางที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมภายใต้กฎหมายการรับบุตรบุญธรรมของรัฐ New South Wales ผู้ขอทั้งสองมิได้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ หรือดำเนินการที่สำนักงานกลางของรัฐ New South Wales แต่อย่างใด และทางสำนักงานกลางของประเทศออสเตรเลียเข้าใจว่าศูนย์อำนาจการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของประเทศไทย ก็มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขอรับบุตรบุญธรรมดังกล่าว

The Attorney – General’s Department ในฐานะสำนักงานกลางตามอนุสัญญา ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศทุก ๆ ราย ให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ ได้ตัดสินใจว่า จะร้องสอดเข้าไปในกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐ New South Wales ที่จะโต้แย้งโดยให้เหตุผลว่าศาลไม่มีอำนาจพิจารณาการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมกรณีดังกล่าว เพื่อเป็นที่แน่ใจว่าอนุสัญญาไม่ถูกใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นการใช้อุบายหลักเล่ห์ที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญา ทั้งนี้ หากมีความคืบหน้าอย่างไร ทางสำนักงานกลางของประเทศออสเตรเลียจะแจ้งให้ทราบต่อไป

ประเด็นปัญหาสำหรับกรณีทั้งสองรายดังกล่าวเป็นกรณีคนไทยผู้พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศเดินทางมาขอรับบุตรบุญธรรมแบบภายในประเทศ (ทั้งนี้ จากการตรวจสอบการเดินทางเข้าออกประเทศไทย คนไทยดังกล่าวมีถิ่นที่อยู่ปกติพักอาศัยในต่างประเทศ) โดยยื่นคำขอในจังหวัดที่มีภูมิลำเนาตามข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งปัจจุบันมีบุคคลสัญชาติไทย ซึ่งได้แปลงสัญชาติ (ถือสองสัญชาติ) หรือเป็นผู้พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศได้แจ้งว่าตนยังคงถือสัญชาติไทยและมีชื่อในทะเบียนบ้าน เพื่อติดต่อยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแบบภายในประเทศไทย ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด (Domestic Adoption)

คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพิจารณาข้อมูลดังกล่าวแล้วมีมติให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีหนังสือหรือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีคนไทย ซึ่งแปลงสัญชาติไทยหรือเป็นผู้ที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศทั้งที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ หรือไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ จะสามารถยื่นคำขอรับเด็กที่อยู่ในประเทศไทยตามข้อ ๑๑ หรือข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) และผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ว่ามุ่งประสงค์จะหารือเฉพาะกรณีคนไทยซึ่งเป็นผู้ที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศ ทั้งที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ หรือไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ว่าจะสามารถยื่นคำขอรับเด็กซึ่งอยู่ในประเทศไทยตามข้อ ๑๑ หรือข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้หรือไม่ เท่านั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงกำหนดประเด็นการพิจารณาเฉพาะกรณีคนไทยซึ่งเป็นผู้ที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศทั้งที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ หรือไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ว่าจะสามารถยื่นคำขอรับเด็กที่อยู่ในประเทศไทยตามข้อ ๑๑^๑ หรือข้อ ๑๒^๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้หรือไม่ เห็นว่า สำหรับหลักเกณฑ์ในการยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้เคยให้ความเห็นเป็นแนวทางการดำเนินการไว้แล้ว สรุปได้ว่า การยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องพิจารณาจากภูมิลำเนาของผู้ยื่นคำขอ โดยไม่ต้องพิจารณาจากสัญชาติของผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแต่อย่างใด^๓ และโดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข้อหารือ เป็นกรณีที่ผู้ขอรับบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ และประสงค์ที่จะพาบุตรบุญธรรมไปอยู่ด้วยกันในต่างประเทศ จึงจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ในหมวดว่าด้วยการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย ให้ยื่นคำขอตามข้อ ๑๕^๔ แห่งกฎกระทรวงฯ หรือกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย แต่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย และมีระยะเวลาสำหรับการทดลองเลี้ยงดูในประเทศ

^๑ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ณ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ โดยให้ยื่นพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และต้องแนบเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้มาประกอบการพิจารณาด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย แต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยและมีระยะเวลาสำหรับการทดลองเลี้ยงดูในประเทศไทยไม่น้อยกว่าหกเดือน ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยให้ยื่นพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และต้องแนบเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้มาประกอบการพิจารณาด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมเดิมตายและการยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของคนต่างชาติ (เรื่องเสร็จที่ ๒๔๐/๒๕๕๖)

^๔ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามแบบ บธ. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๒ ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น และเอกสารตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ ด้วย

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งอาจยื่นผ่านสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา หรือยื่นผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศก็ได้

ที่มีถิ่นที่อยู่นั้นไม่น้อยกว่าหกเดือน ให้ยื่นคำขอตามข้อ ๑๖^๕ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว และกรณีผู้ขอรับบุตรบุญธรรมจะพาเด็กออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องได้รับคำสั่งอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อ ๒๐^๖ แห่งกฎกระทรวงฯ ดังนั้น กรณีที่ผู้ขอรับบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศและประสงค์ที่จะพาเด็กไปอยู่ด้วยกันในต่างประเทศจึงไม่สามารถยื่นคำขอตามข้อ ๑๑^๗ หรือข้อ ๑๒^๘ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวได้

สำหรับคนไทยซึ่งเป็นผู้ที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ หรือไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ก็ตาม เมื่อจะขอรับบุตรบุญธรรมในประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๐

^๕ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย แต่ไปมีถิ่นที่อยู่ในประเทศอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย และจะมีระยะเวลาสำหรับการทดลองเลี้ยงดูในประเทศที่มีถิ่นที่อยู่ไม่น้อยกว่าหกเดือน ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามแบบ บธ. ๕ ทำयกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๒ ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทย ในประเทศที่มีถิ่นที่อยู่และเอกสารตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๘ ด้วย

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งอาจยื่นผ่านสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศที่ผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่หรือยื่นผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศก็ได้

^๖ข้อ ๒๐ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม แล้วเสนอต่ออธิบดีเพื่อมีคำสั่งว่าจะสมควรให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูหรือไม่

เมื่ออธิบดีมีคำสั่งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูแล้ว ให้อธิบดีเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพาหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น